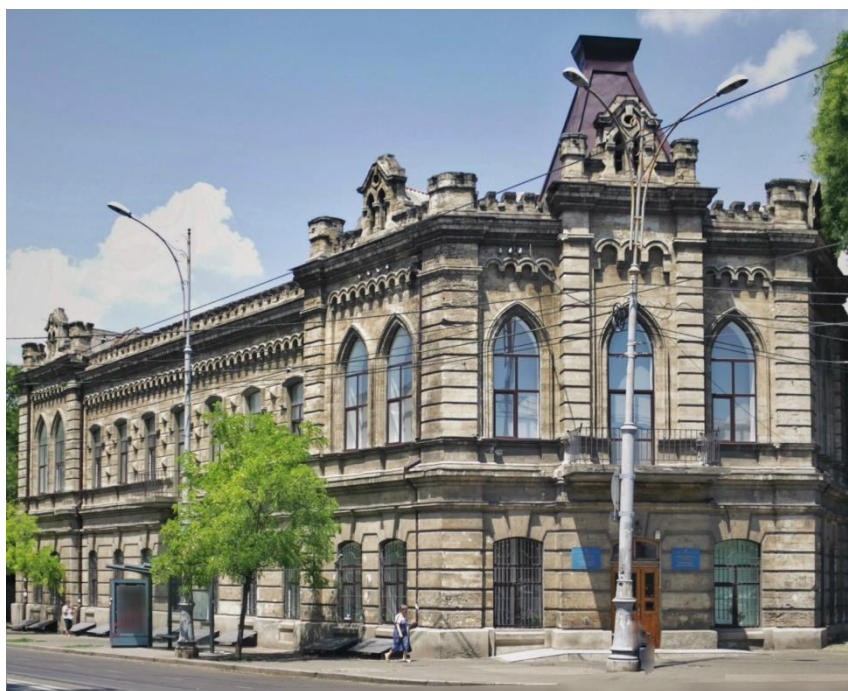

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спаськова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спаськова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Лариса Григорівна Бакуменко,
кандидат наук із соціальних комунікацій
завідувачка відділом
Наукова бібліотека Державного біотехнологічного університету
м. Харків

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

***Ключові слова :** бібліотека, наукова бібліотека, заклад вищої освіти, реорганізація.*

Сьогодні Україна обрала курс, спрямований на європейську та світову інтеграцію, який потребує змін в усіх сферах життя. Зокрема, процеси реформації відбуваються в освітній галузі. Сучасна ситуація у вищій освіті вимагає реструктуризації деяких навчальних закладів, зокрема, закладів вищої освіти (ЗВО). Уряд обрав шлях оптимізації кількості українських вишів через їх реорганізацію (під якою розуміється форма припинення діяльності навчального закладу як юридичної особи, під час якої навчальний заклад припиняє свою діяльність, але всі його права й обов'язки в порядку правонаступництва переходять до нової (іншої) юридичної особи [3]) та об'єднання, створення нових навчальних закладів на базі вже існуючих, які мають за мету – надати нове дихання вишам, забезпечити подолання фінансової та економічної кризи, а також посилити конкурентоспроможність ЗВО на європейському та світовому освітньому ринку. Процес оптимізації українських вишів відбувається, наприклад, утворено Український державний університет науки і технологій із приєднанням до нього Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна та Національної металургійної академії України; утворено Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку із приєднанням до нього Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова та Одеської державної академії технічного регулювання та якості тощо.

Згідно з Наказом Міністерства освіти та науки України «Про утворення Державного біотехнологічного університету» від 18.06.2021 р. № 689 було розпочато процес реорганізації Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка, Харківської державної зооветеринарної академії, Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, Харківського державного університету харчування та торгівлі шляхом приєднання цих закладів до Державного біотехнологічного університету [2].

Перед бібліотеками вказаних вишів постало завдання – створення Наукової бібліотеки Державного біотехнологічного університету (НБ ДБТУ). У зв'язку з цим виникла необхідність вирішити цілу низку нагальних питань, які б забезпечили належне виконання цього процесу.

По-перше, головним пріоритетом стало об'єднання бібліотек та створення на їх базі Наукової бібліотеки Державного біотехнологічного університету. У зв'язку з цим було розроблено нову структуру НБ ДБТУ (7 відділів бібліотеки, 8 бібліотечних пунктів обслуговування, 15 абонементів, 12 читальних залів). Переглянуто штатний розклад бібліотеки, який нараховує сьогодні 55 осіб. Визначені посади, права та обов'язки бібліотекарів у новоствореному колективі із забезпеченням дотримання трудових прав та соціальних гарантій бібліотечних працівників у порядку, визначеному законодавством України. Відбулася адаптація бібліотекарів у новоствореному колективі. Значна увага надається можливості творчого та професійного розвитку бібліотечного персоналу.

По-друге, здійснено низку заходів стосовно збереження електронних ресурсів бібліотек та забезпечення можливості їх конвертації до електронних ресурсів НБ ДБТУ через збереження цілісності та можливості доступу до бібліотечних серверів з метою вивантаження інформації та її розміщення в новостворених ресурсах. Наразі створені: новий вебсайт НБ ДБТУ <https://library.btu.kharkov.ua>, інституційний репозитарій Open Archive SBTU <https://repo.btu.kharkov.ua> (протягом року розміщено близько 11 тисяч повнотекстових документів), електронний каталог <http://opaco.btu.kharkiv.ua>, відбувається інтенсивне наповнення інформаційного порталу Web-портфолію науковців ДБТУ <http://athra.btu.kharkiv.ua>, створена електронна бібліотека навчальних і навчально-методичних видань, повнотекстові бази даних «Дисертації та автореферати дисертацій» та «Охоронні документи» тощо. НБ має свої представництва у соціальних мережах Facebook, Instagram, YouTube.

По-третє, завданням бібліотеки стало об'єднання бібліотечних фондів, які на сьогодні налічують 1489002 примірники, у т. ч. наукової літератури – 515464, навчальної – 756951, художньої – 160110, рідкісних та цінних видань – 23311 примірників. В роботі було акцентовано увагу на збереження бібліотечних фондів, забезпечення збереження та цілісності облікової документації, активізовано роботу з боржниками, метою якої є повернення літератури до бібліотечного фонду та повної ліквідації заборгованості користувачів реорганізованих бібліотек та їх запису до НБ ДБТУ, проводиться інвентаризація бібліотечних фондів з метою виявлення дублетних, зношених, морально застарілих видань та підготовка документів для їх подальшого вилучення та списання.

По-четверте, здійснено повний моніторинг матеріальних ресурсів бібліотек через позачергову інвентаризацію матеріальних цінностей бібліотек з метою передачі їх у власність ДБТУ, постало завдання забезпечення наявності та зберігання матеріальних цінностей (комп'ютерної та копіювальної техніки, меблів тощо) на момент передачі їх у власність ДБТУ; вирішувались питання утилізації застарілої комп'ютерної та копіювальної техніки, меблів та інших матеріальних цінностей, повністю пошкоджених і не підлягаючих ремонту та оформлення документації для їх подальшого списання.

Підсумовуючи вищесказане, треба зазначити, що переформатування діяльності Наукової бібліотеки в умовах реорганізації відбулося, робота продовжується через належне виконання завдань, поставлених керівництвом університету та наукової бібліотеки ДБТУ перед колективом бібліотеки, впровадження в роботу НБ ДБТУ кращих практик та інновацій з метою укріплення позицій університету і бібліотеки та забезпечення їх конкурентоспроможності, сприяння формуванню позитивного іміджу новоствореного університету та бібліотеки. З цією метою на бібліотечному вебсайті представлені проекти : «Бібліометрика ДБТУ», «ДБТУ на сторінках Вікіпедії», «Літопис ДБТУ», «Календарний кошук», «Мій рідний край – моєї долі славний оберіг», «Історія Наукової бібліотеки ДБТУ в особах», «Книжкові скарби НБ ДБТУ».

Процес реорганізації складний та тривалий, вирішення поставлених завдань ускладнюється ще й тим, що в Україні тривають воєнні дії, майже у всіх філіях пошкоджено майно та приміщення бібліотеки, немає доступу до робочих місць та бібліотечних фондів, співробітники знаходяться у різних куточках країни та світу. Сьогодні ми працюємо переважно онлайн над створенням та наповненням електронних ресурсів НБ ДБТУ на основі інтегрованих електронних ресурсів чотирьох реорганізованих вишів, долаючи всі складнощі доступу до цих ресурсів, які у ситуації, що склалася, є основним інформаційним джерелом для здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців ДБТУ. Багато вже зроблено, багато ще попереду.

Треба звернути увагу на мобільність працівників бібліотеки, їх професійні компетентності, прагнення до самоосвіти як життєву необхідність. Навіть у таких складних умовах бібліотекарі прагнуть отримувати навички саме віртуальної мобільності, яка має досить серйозні перспективи, пов'язані з процесами модернізації та інформатизації освіти, тому що основою глобального процесу інформатизації суспільства є саме інформатизація освіти, яка повинна випереджати інформатизацію інших напрямів суспільної діяльності, оскільки саме тут формуються соціальні, психологічні, загальнокультурні і професійні компетенції для інформатизації суспільства [1].

Отже, процес реорганізації триває, попереду ще багато невирішених завдань нової, але достатньо дієвої бібліотеки та її підрозділів, яка всі зусилля спрямовує на реалізацію основної мети – повноти та якості інформаційного забезпечення навчального та наукового процесів ДБТУ. І на останок, хочеться цитувати Т. Г. Шевченка : «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!». Слава Україні!

Література

1. Павенко Н. В. On-line мобільність бібліотекаря закладу професійної освіти як механізм інноваційного розвитку сучасного інформаційного простору. *Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних он-лайн послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки*: матеріали наук.-практ. інтернет-конф., (Ужгород, 8-25 червня 2019 р.). Ужгород : ДВНЗ “Ужгородський національний університет”. 2019. URL :<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24622>
2. Про утворення Державного біотехнологічного університету : наказ Міністерства освіти і науки України від 18.06.2021 р. № 689. URL:<https://khntusg.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/nakaz-mon-18.06.21.pdf>
3. Реорганізація навчальних закладів: що повинен знати працівник, профактив, роботодавець? *Бухгалтер бюджетної установи*. 2015. №7. URL : <https://buhgalter911.com/uk/news/news-178659.html>

Вікторія Володимирівна Брагінська,
завідувачка сектору,
Наукова бібліотека Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Харків

Вікторія Вікторівна Щабельник,
провідний бібліограф,
Наукова бібліотека Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Харків

**БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**